

Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն

«Հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչների և ուսուցչի
օգնականների դասավանդման հմտությունների զարգացման
ապահովում» ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Դպրոց՝ «ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Զիլ գյուղի միջնակարգ
դպրոց» ՊՈԱԿ

Առարկա՝ Ինֆորմատիկա

Թեմա՝ «Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների
օգտագործումը դասապրոցեսում՝ որպես սովորողի մոտիվացիան
բարձրացնելու միջոց:Գրականության ուսումնանսիրում և
սեփական փորձի ներկայացումը»

Վերապատրաստող, մենթոր՝ Արարատ

Մովսեսյան

Ուսուցիչ՝ Անուշ Գաբրիելյան

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	3
ԳԼՈՒԽ1. ՏՀՏ կիրառությունը ՀՀ դպրոցներում: Որքան՞ վ է ՏՀՏ-ն դարձել հանրակրթության բաղկացուցիչ մաս.....	5
ԳԼՈՒԽ2. Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգտագործումը հիմնական դպրոցի ուսումնական գործընթացում	9
ԷԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ.....	18
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ.....	20

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Մեր բարոյական պարտականությունն է տալ յուրաքանչյուր երեխային հնարավոր լավագույն կրթությունը:

Կրթության որակի ապահովումը հանրակրթության բարեփոխումների գերակա խնդիրն է: Այն, հանդիսանալով բազմակողմ և բազմամակարդակ, ներառում է տարբեր մոտեցումներ ու ռազմավարություններ, որոնց շարքում կարևորագույններից մեկը ուսումնական գործընթացում ժամանակակից տեղեկատվական-հաղորդակցական(SՀ) տեխնոլոգիաների կիրառումն է: SՀ տեխնոլոգիաները հանդիսանում են ժամանակակից ամենաարագ զարգացող բնագավառներից մեկը, որն աստիճանաբար մուտք է գործում հասարակական կյանքի բոլոր ոլորտները՝ հանգեցնելով դրանց որակական փոփոխությունների: Կրթության բնագավառում SՀ տեխնոլոգիաների կիրառությունը նույնպես տարեցտարի ընդլայնվում է:

Հետազոտության արդիականությունը. Հետազոտության այս թեման պատահականորեն չեն ընտրել՝ Ընտրել են այնպիսի թեմա, որն, առնվազն, իմ աշխատանքային գործունեության ընթացքում դարձել է հիմնախնդիր և ուզում եմ ներկայացնել նաև տարրական դասարաններում դրա կիրառման սեփական փորձս, առաջարկել լուծման ուղիներ, խաղային հնարներ՝Կարծում եմ՝ այն արդիական է բոլորիս համար՝ Աշխատանքային փորձս ցույց է տվել, որ հիմնական դասարաններում ուսուցանվող առարկաների ուսումնասիրման ընթացքում գրեթե բոլոր սովորողների մոտ էլ առաջանում են դժվարություններ, քանի որ հարկավոր է լինում մտապահել կարճ ժամանակահատվածում տրվող մեծ քանակությամբ տեղեկատվություն՝

Հետազոտության նպատակը. ցույց տալ, որ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգտագործումը դասապրոցեսում բարձրացնում է սովորողների մոտիվացիան և դրանց կիրառումը ուսումնառության գործընթացը դարձնում է հետաքրքիր, համագործակցային, չհոգնեցնող, ինչպես նաև՝ արագ ու արդյունավետ՝

Վերոգրյալի համաձայն սահմանվում են հետազոտության հետևյալ խնդիրները.

- գտնել, ուսումնասիրել այս թեմայի շուրջ եղած գիտական գրականությունը, էլեկտրոնային ռեսուրսներն ու առցանց խաղերը,

- ընտրել, մշակել, համակարգել հիմնական դասարաններում կիրառելի S2S ռեսուրսները և փորձառությամբ հիմնավորել դրանց արդյունավետությունը՝ Առաջարկված խնդիրների լուծման նպատակով օգտագործվել են հետազոտման հետևյալ մեթոդները.

- համացանցի ու գիտամեթոդական գրականության ուսումնասիրում և տեսական ու գործնական վերլուծություն,
- դասալսումների միջոցով տարրական հիմնական դպրոցի ուսուցիչների աշխատանքի փորձի ուսումնասիրում և վերլուծում,
- մանկավարժական հետազոտման մեթոդներ՝ դիտում, հարցում, անկետավորում,
- էլեկտրոնային թեստեր, քարտեր, տնային հանձնարարություններ, ինքնուրույն և խմբային աշխատանքներ,
- դիդակտիկ խաղեր՝

ԳԼՈՒԽ 1. ՏՀՏ կիրառությունը ՀՀ դպրոցներում:
Որքանով է ՏՀՏ-ն դարձել հանրակրթության բաղկացուցիչ մաս:

Քանի որ ուղեղը ի վիճակի չէ ուշադրություն դարձնել ամեն ինչի, ոչ հետաքրքիր, ձանձրալի կամ էմոցիոնալ մոայլ դասերը պարզապես չի հիշում:

Սա մենք՝ ուսուցիչներս, դասարան մտնելիս պետք է քաջ գիտակցենք: Հանրակրթության նպատակը ոչ միայն գիտելիք փոխանցելն, այլև գիտակից քաղաքացի ձևավորելն է, ով կկարողանա կողմնորոշվել ժամանակակից աշխարհում: Զարգացած երկրները վաղուց են համոզվել, որ առանց կրթության մեջ հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառության այսօր գրեթե անհնար է հասնել այդ նպատակներին: Հայաստանում ևս կրթական գրեթե բոլոր փաստաթղթերում կարևորվում և խրախուսվում է ՏՀՏ կիրառությունը դպրոցներում. ուսումնական պլաններում ամիսը մեկ անգամ նախատեսված են տեխնոլոգիաների ներգրավմամբ դասեր բոլոր առարկաներից, դպրոցներն ունեն համակարգչային սենյակ և ինտերնետ կապ, ուսուցիչները ժամանակ առ ժամանակ անցնում են համակարգչային հմտությունների վերապատրաստում, ներդրվել է էլեկտրոնային գնահատման համակարգ...

Այդուհանդերձ, ուսուցիչների մեծ մասը չի գիտակցում ՏՀՏ կիրառության անհրաժեշտությունը և պարզապես կատարում է ԿԳՄՄՆ պահանջները. շատերս էլ համակարգչային հմտությունները զարգացնելը, էլեկտրոնային նյութեր ստեղծելը և կիրառելը համարում ենք լրացուցիչ աշխատանք, որի համար լրացուցիչ չենք վճարվում: Ուսուցիչների ցածր աշխատավարձը լրջագույն խնդիր է, որը հետ է պահում նրանց լրացուցիչ աշխատանքից, նորարարությունից: Սակայն ԵՄ փորձը հուշում է, որ կարելի է կիրառել խրախուսական տարբեր մեթոդներ, որոնք կշահագրգռեն ուսուցիչներին կիրառել ՏՀՏ: Առաջին հերթին ուսուցիչը պիտի հասկանա ՏՀՏ կիրառության առավելությունները և զգա, թե որքանով է այն հեշտացնում թե իր՝ ուսուցչի գործը և թե աշակերտների՝ առարկան հասկանալու, թեմաներն ընկալելու խնդիրը: Բացի դա՝ անհրաժեշտ են համապատասխան պաշարներ և դրանք կիրառելու հմտություններ:

Վերլուծությունը պատասխանում է մեկ հիմնական հարցի՝ որքանով են տեխնոլոգիաները կիրառվում հանրակրթության մեջ և նպաստում կրթության որակի բարձրացմանը:

Դպրոցների տեխնիկական ապահովվածությունը ԿՏԱԿ-ի տվյալներով. ՀՀ բոլոր դպրոցներում կան համակարգչային կաբինետներ և բոլոր 1433 դպրոցները միացած են Հայաստանի դպրոցների ինտերնետ ցանցին: Սա ֆիլտրվող ցանց է, որը թույլ չի տալիս երեխաներին վտանգավոր բովանդակության հանդիպել. այստեղ սահմանափակված է նույնիսկ սոց. ցանցերի կիրառությունը՝ մինչև դասերի ավարտը՝ 15:00, նման կայքերը հասանելի չեն դպրոցական ցանցով: Իհարկե, շատ դպրոցներ օգտվում են նաև այլ ինտերնետային կայքերից և շատ օպերատորներ խոստովանում են, որ սոց. ցանցերից օգտվում են նաև առավոտյան: 2012թ. տվյալներով դպրոցներում միջինում 11.5 համակարգիչ կա. ամենացածր ցուցանիշը Սյունիքում է՝ 7.9, ամենաբարձրը՝ Երևանում՝ 19.0: Երեխաների թվով, միջինում 23.4 աշակերտին 1 համակարգիչ է հասնում: Եվրամիության երկրներում միջինում 3-7 երեխայի մի համակարգիչ է բաժին հասնում (բարձր դասարաններում աշակերտների թիվն ավելի փոքր է) ըստ 2012 ԿՏԱԿ վիճակագրական տվյալներ. Հանրակրթություն 2012-2013 թվականի հարցման արդյունքերի (ԵԽ, 2012): Այս պատկերը որոշակիորեն փոխվեց Կորոնավիրուսի պայմաններում, երբ կրթությունը, հանպատրաստից, ստիպված եղանք կազմակերպել հեռավար ձևաչափով:

Սակայն համակարգիչների քանակից բացի կարևոր է դրանց տեղաբաշխվածությունը. Հայաստանի դպրոցներում համակարգիչները սովորաբար մի սենյակում են տեղադրված, ինչը սահմանափակում է դրանցից օգտվելու հնարավորությունները: Շատ երեխաներ են նշում, որ համակարգչային սենյակը հաճախ փակ է, կամ իրենց չեն թույլատրում օգտվել համակարգիչներից, իսկ ուսուցիչներից շատերը ասում են, որ տարբեր առարկաների դասերին ՏՀՏ կիրառելու համար հաճախ ստիպված են լինում տանից համակարգիչ բերել, քանի որ համակարգչային սենյակը զբաղված է, կամ հարմար չէ այնտեղ դաս անել:

Դպրոցի անձնակազմի և ուսուցիչների պատրաստվածությունն ու վերաբերմունքը.
Ուսուցիչները 5 տարին մեկ վերապատրաստում են անցնում՝ այդ թվում թարմացնելով համակարգչային գիտելիքները: Սակայն ԿՏԱԿ-ի հարցումները ցույց են տվել, որ նրանց 20%-ը երբեք չի օգտագործել ՏՀՏ դասավանդման համար, ևս 40%-ը ՏՀՏ կիրառում է ամիսը 1-2 անգամ. ամիսը մեկ անգամ համակարգիչ օգտագործելը ուսումնական պլանով նախատեսված պարտադիր չափորոշիչ է: Ուսուցիչների հատկապես ավագ սերունդը ցանկություն չունի փոխելու դասավանդման մեթոդները, երիտասարդները ավելի հակված են տեխնոլոգիաներն ինտեգրել դասապրոցեսի մեջ, սակայն հմտությունների, պաշարների ու գործիքների պակաս ունեն:

Եկեք ռաջնորդվե՛նք Դ. Պարկերի հետևյալ խոսքերով. «Չանձրույթի բուժումը հետաքրքրասիրությունն օձ Հետաքրքրասիրությանը բուժումը չկա»՝ 21-րդ դարի դպրոցի հրամայականներից է դարձել համապատասխանել ժամանակակից սովորողի հետաքրքրությունների շրջանակին, փնտրել ու կիրառել այնպիսի հնարներ ու մեթոդներ, որոնք կհետաքրքրեն, մեծ ցանկություն կառաջացնեն, կմղեն սովորելու անգամ «ամենաքմահաճին» կամ «ամենածուլին»՝ Չմոռանանք՝ երեխայի դրական վերաբերմունքն առ առարկան այն բանային է, որով ուսումնառության հաջորդ տարիներին կկարողանանք բացել այդ գիտության փակ դռները՝

Դասապրոցեսի անցկացման ուսումնասիրություններն ու դասալուսմները ցույց են տալիս, որ ուսուցիչներից շատերի մոտեցումը նույնն է և՛ ուժեղ , և՛ միջին, և՛ թույլ կարողությունների տեր սովորողների նկատմամբ՝

Ե՞րբ է դասը տպավորիչ՝ Դասը տպավորիչ է , երբ դիդակտիկան տեղին է ու հետաքրքիր: Առաջընթացը ստուգելու համար լավ է կիրառել նաև համաշխարհային առցանց հարուստ էլեկտրոնային ռեսուրսներն ու տեխնոլոգիաները՝ Մի կողմ դնելով թուղթն ու գրիչները՝ պետք է փնտրել ժամանակակից վիկտորինաներ ու խաղեր, որոնք երեխային կթվան ո՛չ այնքան ձանձրալի, միապաղաղ ու հոգնեցուցիչ թեստեր կամ այլ գրավոր աշխատանքներ, որքան՝ խաղ՝

Էլեկտրոնային առցանց խաղերը՝ ժամանակակից դպրոցականներին շատ է դուր գալիս որևէ բան սովորել գաջեթի էկրանին նայելով: Բացի այդ, սա հնարավորություն է

տալիս երեխային սովորելու ցանկացած պահի, ցանկացած վայրում գտնվելիս. արձակուրդների ընթացքում, տրանսպորտում և այլն՝

Ամենայն հավանականությամբ նման վարժությունները սովորողը կընկալի որպես խաղ, այլ ոչ թե ձանձրալի ու պարտադրված հանձնարարություն, իսկ որպես բռնուս՝ այն նաև հետաքրքիր է երեխային՝ Իսկ այդպիսի հավելվածներն ու ռեսուրսները ժամանակակից տեխնոլոգիական աշխարհում քիչ չեն, որոնցից շատերում երեխաներին առաջարկվում է լուծել օրինակները, տեղավորվելով ժամանակի մեջ, հավաքել բալեր կամ նվերներ՝ Ազարտը, ինչպես հայտնի է, գերազանց խթան է՝

Համաձայն «ՀՀ կրթության զարգացման 2011-2015 թվականների պետական ծրագրի» ուսումնական գործընթացում տեղեկատվական և հաղորդակցման տեխնոլոգիաների՝ որպես ուսուցման և դասավանդման միջոցի կիրառման ընդլայնումը, հանդիսանում է կրթության զարգացման հիմնական ծրագրային ուղղություններից մեկը: Այն ենթադրում է ոչ միայն ուսումնական հաստատությունների համալրումը համակարգչային սարքավորումներով և «Ինֆորմատիկա» առարկայի դասավանդման բարելավումը, այլև տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառումը տարբեր առարկաների ուսուցման գործընթացում: Տեսական վերլուծությունները ցույց են տվել, որ հոգեբանամանկավարժական տեսանկյունից համակարգիչների կիրառությունն ուսումնական գործընթացում ունի մի շարք առավելություններ, որոնցից հիմնականը սովորող-համակարգիչ երկխոսությունն է ու լրացուցիչ հետաքրքրություն առաջացնող խաղային գործոնը: ՏՀ տեխնոլոգիաները հանդես են գալիս ոչ միայն որպես ուսուցման և դասավանդման կատարելագործված միջոցներ, այլև ուսուցանվողի անձնային զարգացմանը նպաստող միջոցներ: Դրանք օգնում են բարձրացնել շրջապատող աշխարհի իմացության հնարավորությունները, ստեղծում են պայմաններ ուսումնական գործընթացի արդյունավետ կառավարման համար և ժամանակի ու տարածության ընկալման մեջ ծառայում են որպես արդյունավետ հաղորդակցման միջոցներ: Շատ դեպքերում ուսուցման գործընթացում տեխնոլոգիաները արդյունավետ միջոց են գիտելիքի յուրացման և ստուգման համար:

ԳԼՈՒԽ 2. Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգտագործումը հիմնական դպրոցի ուսումնական գործընթացում.

Մարդուն տեղեկատվական աշխարհում ապրել սովորեցնելը ժամանակակից դպրոցի ամենակարևոր խնդիրն է՝ Նոր գիտելիքների անհրաժեշտությունը, տեղեկատվական գրագիտությունը, գիտելիք ինքնուրույն ձեռք բերելու կարողությունը նպաստեցին կրթության նոր տեսակի առաջացմանը՝ նորարարական, որում տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կոչված են խաղալու ողնաշար, ինտեգրող դեր:

Ժամանակակից հաղորդակցական տեխնոլոգիական միջոցները դասավանդողի ու սովորողի հարաբերությունները դարձնում են օպերատիվ, արդյունավետ ու մատչելի: Մեր ուսումնասիրությունները ցույց տվեցին, որ էլեկտրոնային ուսուցման համակարգերը, որոնք կառուցված են մուլտիմեդիական տեխնոլոգիաների հիման վրա, ներկայումս ուսուցման առավել արդյունավետ միջոցներից են: Հատկապես այս պարագայում է լիարժեքորեն իրականանում դասավանդման մեթոդիկայի հին, բայց ժամանակով ստուգված սկզբունքը՝ լավ է մեկ անգամ տեսնել, քան տասն անգամ լսել:

Համակարգչային գրաֆիկայի, անիմացիայի, կենդանի տեսապատկերման, ձայնի համակցված օգտագործումը եզակի հնարավորություն է ընձեռում ուսումնասիրվող նյութն առավելագույնս ընկալելու դիտողական տեսքով, ավելի հասկանալի ու հիշելի: Դա հատկապես կարևոր է այն դեպքում, երբ սովորողը պետք է յուրացնի մեծ ծավալի տեղեկատվություն:

Իսկ ինչպե՞ս կարող է տեխնոլոգիան բարձրացնել ուսման որակը: Տեղեկատվական ու հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կիրառումը որակապես փոխում է դասավանդողի դերը, և նա դառնում է սովորողի կրթական գործը կազմակերպող, նրան աջակցող ու գնահատող գործընկեր: Տարրական դասարաններում տեղեկատվական ու հաղորդակցական տեխնոլոգիաները կիրառում են ուսումնական նյութն ավելի գրավիչ և հասկանալի ներկայացնելու համար: Ուստի ելնելով ժամանակակից դպրոցի պահանջներից՝ անհրաժեշտ է ավելացնել համակարգչի օգտագործմամբ ուսուցանումը: Օգտագործելով համակարգչի երկխոսական, մոդելավորման, գունային և բացառիկ այլ հնարավորությունները՝ դասը կարելի է դարձնել ավելի մատչելի, ընկալելի,

դիտողական և նույնիսկ «հրավիրող»: Համակարգիչը կարող է օգնել դասավանդողին ուսուցման գործընթացը բովանդակալից ու հետաքրքիր անցկացնելու համար:

Հիմնական դպրոցում տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառումը միջոց է դպրոցականների ճանաչողական հետաքրքրությունը բարձրացնելու ուսումնական գործունեության նկատմամբ: Տեղեկատվական տեխնոլոգիան մեթոդների, արտադրական գործընթացների և ծրագրային ու ապարատային գործիքների մի շարք է՝ համակցված տեխնոլոգիական շղթայում, որն ապահովում է տեղեկատվության հավաքագրում, մշակում, պահպանում, բաշխում և ցուցադրում՝ տեղեկատվական ռեսուրսի օգտագործման գործընթացների բարդությունը նվազեցնելու համար. ինչպես նաև բարձրացնել դրանց հուսալիությունը և արդյունավետությունը:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարելի է բաժանել երկու տեսակի.

- Ավանդական տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ (հիմնված գրքերի և գրահրատարակչական այլ ապրանքների օգտագործման վրա):
- Ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ (հիմք ընդունելով համակարգչի օգտագործումը):

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգտագործումը թույլ է տալիս.

1. Ուսուցման բացատրական-պատկերազարդ եղանակից անցնել գործունեության վրա հիմնված ձևի, որտեղ երեխան դառնում է ուսումնական գործունեության ակտիվ սուբյեկտ: Սա նպաստում է սովորողների կողմից գիտելիքների գիտակցված յուրացմանը:
2. Ակտիվացնել ուսանողների ճանաչողական գործունեությունը:
3. Դասերն անցկացնել բարձր գեղագիտական և զգացմունքային մակարդակով:
4. Մեծացնել դասում կատարված աշխատանքի ծավալը:
5. Բարելավել գիտելիքների վերահսկումը:
6. Ռացիոնալ կազմակերպել ուսումնական գործընթացը, բարձրացնել դասի արդյունավետությունը:
7. Ձևավորել հետազոտական հմտություններ:

8.Ապահովել մուտք դեպի տարբեր տեղեկատու համակարգեր, էլեկտրոնային գրադարաններ, այլ տեղեկատվական ռեսուրսներ: Կրտսեր դպրոցում կրթության և դաստիարակության արդյունքներից մեկը պետք է լինի ժամանակակից համակարգչային տեխնոլոգիաներին տիրապետելու երեխաների պատրաստակամությունը և նրանց օգնությամբ ստացված տեղեկատվությունը հետագա ինքնակրթության համար օգտագործելու կարողությունը:

Համակարգիչը ակտիվացնում է սովորողների ուշադրությունը, ուժեղացնում նրանց մոտիվացիան, զարգացնում է ճանաչողական գործընթացները, մտածողությունը, ուշադրությունը, զարգացնում է երևակայությունը: Տարրական դպրոցում դասերի համար ուսումնական նյութի պատրաստման և ներկայացման ամենահաջող ձևերից մեկը կարելի է անվանել մուլտիմեդիա շնորհանդեսների ստեղծումը, որոնք համակարգչային ծրագրերի միջոցով տեղեկատվության ներկայացման հարմար և արդյունավետ միջոց են: Այն համատեղում է դինամիկան, ձայնը և պատկերը, այսինքն. այն գործոնները, որոնք ամենաերկար ժամանակով են գրավում երեխայի ուշադրությունը: Ընկալման երկու կարևոր օրգանների (լսողության և տեսողության) վրա միաժամանակ ազդելը կարող է մեծացնել ուսումնառության արդյունքները: Այն կարելի է օգտագործել դասի բոլոր փուլերում. և՛ գիտելիքի վերհանման, և՛ նոր նյութ բացատրելու, և՛ համախմբման ժամանակ: Համակարգչի հարուստ գրաֆիկական, ձայնային և ինտերակտիվ հնարավորությունների օգտագործումը դասասենյակում ստեղծում է բարենպաստ հուզական ֆոն՝ նպաստելով աշակերտի զարգացմանը, ասես նրա կողմից աննկատ, առանց ջանքերի՞

Ինչպե՞ս են համակցվում SZ տեխնոլոգիաները և ուսուցման-ուսումնառության նոր մոտեցումները: Կրթության համակարգ ինտեգրվող տեղեկատվական և հեռահաղորդակցական նոր տեխնոլոգիաները պետք է համապատասխանեցվեն մանկավարժության, հոգեբանության և այլ գիտությունների գլխավոր՝ մարդաբանական, անձնակենտրոն ուղղվածությանը: Այսինքն՝ ուշադրության կենտրոնում պետք է լինեն սովորողի անձը և նրա ուսումնառությունը:

SՀՏ գործիքների կիրառման ժամանակ ուսումնական գործընթացի օպտիմալացման ուղիների գործնական իրականացման հնարավորությունները.

- կրթական և զարգացման խնդիրների համապարփակ լուծում,
- յուրաքանչյուր աշակերտի կոնկրետ առաջադրանքների առաջադրում՝ կախված նրա կարողություններից, մոտիվացիայից, պատրաստվածության մակարդակից,
- կրթական նպատակներով տարբեր տեսակի էլեկտրոնային միջոցների օգտագործումը, ակտիվացնելով կրթական գործունեությունը,
- ուսուցչի մասնակի ազատում՝ տեղեկատվություն փոխանցողի, սովորեցնողի, վերահսկողի գործառույթներից,
- ուսանողների գիտելիքների ինքնատիրապետման հմտությունների ձևավորում,
- համացանցում տեղեկատվություն փնտրելու, հավաքելու և մշակելու հմտությունների զարգացում,
- ուսուցման դրական մոտիվացիայի խթանում, տեսանելիության բոլոր ձևերի ինտեգրման, կրթական գործունեության իրականացման անմիջական հետադարձ կապի և զարգացած օգնության համակարգի միջոցով: Օգտվում եմ պատրաստի էլեկտրոնային ռեսուրսներից, կազմում առանձին թեմաներով թեստային առաջադրանքներ, կարճ ասած՝ սովորեցնում երեխաներին օգտագործել SՀՏ-ն՝ սովորել սովորելու համար:Եվ կարող եմ սեփական փորձառությամբ փաստել, որ էլեկտրոնային ուսուցման միջոցների օգտագործումը թույլ է տալիս բարելավել ուսուցման որակը, դարձնել այն դինամիկ, լուծել մի քանի խնդիրներ՝ տեսանելիություն, մատչելիություն, անհատականություն, վերահսկողություն, անկախություն:Դասերի ընթացքում ավելի մեծ արդյունավետության համար կարելի է կիրառել առարկայական հավաքածուներ, դիմանկարներ, տեսաշրջագայություններ, ինտերակտիվ մոդելներ, լուսանկարներ, առարկաների նկարագրողումներ (հիմնականում դրանք հանրագիտարաններ են, որոնք շատ օգտակար են դասին պատրաստվելու համար): Նոր նյութ բացատրելիս մեկնաբանվում է էկրանին հայտնված տեղեկատվությունը, անհրաժեշտության դեպքում այն ուղեկցում լրացուցիչ բացատրություններով ու օրինակներով

Համակարգչի շնորհիվ ավելի կարճ ժամանակում հնարավոր է լուծել այնպիսի խնդիրներ, ինչպիսիք են բառապաշարի համալրումը, քերականական կառուցվածքի ձևավորումը, խոսքի ձայնային կողմի զարգացման մեջ բացերի լրացումը, համահունչ խոսքի ձևավորումը, ուղղագրության զարգացումը, զգոնությունը, որը նպաստում է գրագիտությանը: Սովորողների մոտ մեծանում է հետաքրքրությունը ուսումնական գործընթացի նկատմամբ, զարգացնում է ինքնատիրապետման և ինքնուրույն գործունեության հմտությունը: Էլեկտրոնային հանրագիտարանի անիմացիոն կամ վիդեո պատմությունը ոչ միայն ընդլայնում է ներկայացված տեղեկատվության շրջանակը, այլև ակտիվացնում է դպրոցականների ուշադրությունը տեսողական և լսողական վերլուծիչների ակտիվ աշխատանքի շնորհիվ: Համակարգիչը ձևավորում է նյութը ռացիոնալ մտապահելու հմտություններ: Սովորողների համար դժվար նյութը ավելի հեշտ է հիշել գծապատկերների և աղյուսակների օգնությամբ, որոնք հակիրճ և հստակ ցույց են տալիս ուսումնասիրվող նյութը՝ Ժամանակակից տեխնոլոգիաների և դասավանդման օպտիմալ մեթոդների շնորհիվ ուսուցիչը յուրաքանչյուր երեխայի հնարավորություն է տալիս «ճամփորդել» գիտելիքի աշխարհով, կարծես թե նա ճանապարհորդում է ինչ-որ զվարճալի խաղի խաղային տեսարաններով, ինչը նոր հզոր խթան է հաղորդում ինքնուրույնության զարգացմանը՝

Կրթական գործընթացում համակարգիչը կարելի է օգտագործել՝ որպես ուսումնական նյութի յուրացման նկատմամբ հսկողություն կազմակերպելու, սովորողների հաջողության ակնթարթային գնահատման և դասի ընթացքում սովորողների ունեցած դժվարությունների մասին տեղեկատվություն ստանալու միջոց: Դպրոցականների տեղեկատվական կարողունակությունն անհրաժեշտ է բոլոր ուսումնական առարկաների որակական զարգացման համար՝

Ի դեպ, համակարգչային տեխնիկան հնարավոր է օգտագործել ոչ միայն դասարանում: Ջորջիանակ՝ «Ես և շրջակա աշխարհը» առարկայի դասանյութերի զգալի մասը նվիրված է բնապահպանական կրթությանը՝ Առարկայի թեմաները սովորողներին դրդում է համացանցի օգնությամբ ինքնուրույն ուսումնասիրել ծրագրով առաջադրված խնդիրները, կատարել առարկայի անձնական ընտրություն, նյութ պատրաստել և

դասավորել, իսկ դասի ժամանակ՝ բանավոր կամ գրավոր եղանակով ներկայացնել դասընկերներին և ուսուցչին:

Երեխաներին առաջին հերթին գրավում է համակարգչով աշխատելու գործընթացը. հարց է տալիս ոչ թե դասագիրքը, այլ ինքը՝ սովորողը, ճշգրիտ ձևակերպելով խնդրանքը, սարքին խնդրում է տրամադրել անհրաժեշտ տեղեկատվությունը, այսինքն, կա՝ երեխայի միջնորդավորված հաղորդակցություն համացանցի հետ: Այսպես սովորողը հասկանում է իր կարևորությունը՝ որպես նախաձեռնող, կազմակերպիչ, գրաքննիչ, մի խոսքով այս հաղորդակցության ակտիվ կողմ: Երեխան զգում է իր կարևորությունն ու պատասխանատվությունը, ինչը չի կարող դրականորեն չազդել նրա ինքնագնահատականի վրա:

Մինչև ժամանակ, ինչպես ցույց է տալիս դասավանդման փորձը, համակարգչային տեսաֆիլմեր դիտելիս սովորողների մոտ ավելանում է «ինչու»-ների քանակը, ինչն էլ ստիպում է նրանց համացանցում ինքնուրույն փնտրելու և գտնելու իրենց հուզող հարցերի պատասխանները: Տարրական դպրոցում անհնար է դաս անցկացնել առանց զննական միջոցների ներգրավման: Այս առիթով, որպես ուսուցիչ, հաճախ խնդիրներ են առաջանում. որտեղ կարող եմ գտնել ինձ անհրաժեշտ նյութը և ինչպես լավագույնս ցուցադրել այն: Օգնության է հասնում համակարգիչը: Գործնականում կրթության տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ կոչվում են այն բոլոր տեխնոլոգիաները, որոնք օգտագործում են հատուկ տեխնիկական տեղեկատվական գործիքներ (համակարգիչներ, աուդիո, կինո, վիդեո): Տեղեկատվական մշակույթի ձևավորումը դպրոցում տեղի է ունենում հիմնականում ՏՀՏ-ի օգնությամբ և միջոցներով, ինչպես ցույց է տալիս պրակտիկան, ժամանակակից դպրոցն առանց տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների արդեն անհնար է պատկերացնել: Ակնհայտ է, որ առաջիկա տասնամյակներում կմեծանա անհատական համակարգիչների դերը և, ըստ այդմ, կբարձրանան տարրական դասարանների աշակերտների համակարգչային գրագիտության նկատմամբ պահանջները:

ՏՀՏ-ի օգտագործումը դասարանում ուժեղացնում է.

1. հավասարության սկզբունքը
2. վստահության սկզբունքը

3. հետադարձ կապի սկզբունքը

4. հետազոտողի պաշտոն ստանձնելու սկզբունքը.

Մեր կողմից կատարված դիտարկումները ցույց տվեցին, որ կրտսեր դպրոցականի ուսուցման գործնառնում առավելագույն դիդակտիկ արդյունքի կարելի է հասնել միայն ժամանակակից SՏՏ-ի համակարգված օգտագործման պայմաններում: Համակարգչային տեխնոլոգիաները, կրթական պաշարները, էլեկտրոնային ուսուցումը և տեղեկատվական կայքերն արդյունավետ չեն լինի, եթե նրանց կիրառումը կրի անջատ և ոչ նպատակամղված բնույթ: Անդրադառնալով կրտսեր դպրոցում դասավանդման արդյունավետության բարձրացման հիմնախնդրին՝ նշենք, որ առկա են SՏՏ-ների օգտագործման բազմաթիվ հնարավորություններ, որոնք մեծապես նպաստում են սովորողների կողմից տեղեկատվության հեշտ յուրացմանը: Ուստի հաշվի առնելով տվյալ տարիքային խմբին հատուկ դիդակտիկական նպատակներն ու յուրահատկությունները՝ նաև սեփական դիտարկումների հիման վրա կուզեի առանձնացնել համակարգչային ծրագրերի հետևյալ տեսակները՝ վարժանքային, ցուցադրական, ուսուցողական, տեղեկատվական, մոդելավորման և մուլտիմեդիա ծրագրեր: Որպես կրտսեր դպրոցում կիրառելի գործիքներ(կիրառելի են և՛ հեռավար դասերի, և՛ առկայի դեպքում), իսկ դրանք հարյուրավոր են, կուզեի առանցնացնել հետևյալները.

- Google Slides-ն էլեկտրոնային ցուցադրության ընտիր գործիք է, որով կարելի է ստեղծել ու ներկայացնել ազդեցիկ շնորհանդեսներ:
- AnswerGarden գործիքը, որը մտքերի տարափ կամ մտազրոհ մեթոդի համար կարելի է կիրառել:
- Tricider-ն առցանց գործիքը է մտազրոհ կազմակերպելու, գաղափարներ հավաքագրելու, քննարկումներ և քվեարկություն կազմակերպելու համար՝
- Book Creator-ը էլեկտրոնային գիրք ստեղծելու համար նախատեսված գործիք է՝
- ԻմԴպրոց կրթական կայքն օգնում է սովորողներին լրացուցիչ առաջադրանքների օգնությամբ ամրապնդել դպրոցական գիտելիքներն ու զարգացնել կարողությունները:

- Google Forms գործիքի միջոցով իրականացվում է միավորային գնահատում (տեսական և գործնական):
- Google Classroom-ը ուսուցողական հավաքածու է դպրոցների համար, որոնք կարող են ավելացվել Google Apps-ի կրթական ծրագրերից օգտվողների համար: Google-ը տրամադրում է Google Apps-ի անվճար խմբագրությունը ուսումնական հաստատությունների համար, եւ Google Classroom-ն այն տեղադրումն է, որը տեղադրում է Google-ի ծրագրերը ուսանողներին և ուսուցիչներին հաղորդակցման հավաքակազմ դարձնելու միջոցով: Այն շատ արդյունավետ կձառայի իր բուն նպատակին մանավանդ հեռավար դասերի պարագայում:
- Padlet-ն առցանց գործիք է, առցանց գրատախտակի սահիկաշար, որը հանդիսանում է համագործակցային աշխատանքի տիրույթ:
- Play Posit-ը կիրառելի է որպես հեռավար դասընթացի կիրառման միջոց, այն հարթակ է, որտեղ կարելի է ներբեռնել վիդեոն և պատրաստել հարցաշար տվյալ նյութի շուրջ՝
- Renderforest-ն անիմացիոն տեսանյութ պատրաստելու գործիք է՝ Կայքում առկա թեմաների ընտրությամբ հնարավոր է ստանալ բազմաբնույթ տեսահոլովակներ, վերջում ընտրել ձևավորում և երաժշտություն տեսաշարի համար՝
- Wordwall դասընթացը ավելի հետաքրքիր դարձնելու համար կարելի է այս գործիքով կազմել և կիրառել՝ հետաքրքրաշարժ, ինքնատիպ և անհատական առաջադրանքներ:
- Socrative-ը թեստեր ստեղծելու, որոնելու և տարածելու, ինչպես նաև թեստեր անցկացնելու գործիք է՝ Առավելություններից հարկ է նշել զարգացման հեշտությունը և հաճելի տեսքը՝
- Quizizz-ը ուսանողների գնահատման հետաքրքրաշարժ, ինտերակտիվ առցանց գործիք է:
- Quizlet-ը անվճար ծառայություն է, որը հեշտացնում է ցանկացած տեղեկատվություն մտապահելու գործընթացը, որը ներկայացվում է ուսումնական քարտերի տեսքով: Պահանջվում է միայն գտնել տվյալների

բազայում կամ ստեղծել ինտերակտիվ նյութ՝ ձեր սեփական քարտերը, դրանցում ավելացնել նկարներ և աուդիո ֆայլեր, այնուհետև վարժություններ կատարել և խաղեր խաղալ՝ նյութը անգիր հիշելու համար:

- LearningApps-ը լիովին անվճար առցանց ծառայություն է, որը թույլ է տալիս ստեղծել ինտերակտիվ վարժություններ՝ ստուգելու ձեր գիտելիքները:
- Storyjumper-ը առցանց ռեսուրս-գործիք է, որը կարելի է օգտագործել տարբեր եղանակներով: Այս հրաշք գործիքը հնարավորություն է տալիս ստեղծել պատմություններ, բառարաններ՝ գրքի տեսքով: Այն ուսուցման նոր հնարավորությունների անվճար ծառայություն է, որը գործում է վեբ ռեժիմով: Ժամանակակից վեբ ծառայությունները մեծ հնարավորություններ են տալիս սովորողների համատեղ (հավաքական) աշխատանքի համար՝ ինչպես դպրոցում, այնպես էլ դպրոցի պատերից դուրս: Այս ծառայություններից մեկը Storyjumper-ն է, որը թույլ է տալիս ստեղծել առցանց գիրք՝ անհրաժեշտ գրառմամբ, նկարներով (լուսանկարներով), ձայնագրությամբ և դրանք կիսել:

Եզրակացություն

Կրթության ամբողջ նպատակը հայելիները պատուհաններ դարձնելն է...

Մեր անձնական, գործնական, սոցիալական և մշակութային կյանքը ենթարկվում է փոփոխությունների տեխնոլոգիաների հեղափոխության հետևանքով. տրանսֆորմացիաներն ակնհայտ են՝ Էլեկտրոնային հասցե, բջջային հեռախոսներ, սոցիալական ցանցեր, որը ներառում է նաև բլոգինգն ու որոնողական համակարգերի հասանելիությունը, համընդհանուր կիրառության «ապրանքներ» են դարձել մեր ամենօրյա կյանքում՝ Տարբեր ոլորտներում կարելի է տեսնել ու ուսումնասիրել տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ազդեցությունները, դրանց բերած փոփոխությունները՝

Կրթությունն ամենազգայուն ու կարևոր ոլորտներից է, որի վրա ազդեցությունները լայն մասսաների համար են ակնառու, զգալի՝ 21-րդ դարը նշվում է որպես Գիտելիքի դարաշրջան, Ժամանակաշրջան, որտեղ գիտելիքն ունի սոցիալական և տնտեսական հիմնարար արժեք՝ Իսկ այսօր երիտասարդությունը նկարագրվում է որպես Ցանցային սերունդ, որը ծագել է համացանցային մշակույթում և ներկայացնում է «ցանցը» որպես սոցիալականացման ու աշխատանքի անբաժան մաս՝ Մինչդեռ կրթական պրակտիկան նշանակալիորեն չի արտահայտում այս նոր իրականությունը՝ Տեխնոլոգիաների վրա հիմնված այժմյան աշխարհում կրիտիկական ու պատեհաժամ է կրթության ու տեխնոլոգիայի հատման ուսումնասիրումը՝ Նոր տեխնոլոգիաները վերաձևավորում են մեր գործողություններն այն հասարակության մեջ, որտեղ ապրում ենք, և ի վերջո ձևավորում է մեր հասարակությունը՝ Մենք օգտագործում ենք էլհասցե, բաժանորդագրվում ենք օնլայն ֆորումների և սոցիալական կայքերի (ինչպես օրինակ Ֆեյսբուք, Ինստագրամ), մուտք ենք գործում Վիկիպեդիա կամ օնլայն գնումներ ենք կատարում՝ Բայց մասնագիտական կյանքում, չնայած մեր հետաքրքրություններին ու կարիքներին, քիչ են կիրառվում տեղեկատվական տեխնոլոգիաները՝

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների իմացությունը ժամանակակից աշխարհում դասվում է այնպիսի որակների կողքին, ինչպիսիք են՝ կարդալու և գրելու կարողությունը: Տեխնոլոգիաներին և տեղեկատվությանը հմտորեն և արդյունավետ տիրապետող մարդն

ունի այլ, նոր մտածելակերպ, սկզբունքորեն այլ մոտեցում՝ առաջացած խնդիրը գնահատելու, իր գործունեությունը կազմակերպելու հարցում

SՀS-ն անհրաժեշտ է ժամանակակից դասին: Ժամանակակից ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների կիրառումը նպաստում է դիտողականության բարձրացմանը, թույլ է տալիս ուսուցչից աշակերտին գիտելիքների փոխանցման ժամանակ նշանակալից ձևով մեծացնել ուշադրությունը, հիշողությունը: Այժմ դպրոցները SՀS-ի կիրառմամբ ստացել են հնարավորություն մատուցելու նոր ինֆորմացիան այնպես, որ բավարարեն յուրաքանչյուր աշակերտի անհատական պահանջները: Իսկ աշակերտների կողմից դրա կիրառմամբ կատարված հետաքրքիր և հետազոտական աշխատանքները թույլ են տալիս ակտիվորեն ներգրավվել նրանց դասապրոցեսի կազմակերպման մեջ:

Եկե՛ք եզրակացնենք նաև, որ SՀS-ների ինտեգրումը ուսումնական գործընթացին անխուսափելի է, և դրական նշանակությունն էլ՝ ակնհայտ: Այսպիսով՝ կրթական գործունեության մեջ փոխվում է շեշտադրումը՝ ուսուցչակենտրոնից դեպի անձնակենտրոն և դասավանդումից դեպի սովորողի ինքնուրույն ճանաչողական գործունեություն: Այս առիթով հիմնական խնդիրը ուսուցիչների թերի պատրաստվածությունն ու շահագրգռության, ոգևորության պակասն է. նրանք չգիտեն, թե ինչպես կիրառել համակարգիչը կամ այլ մեդիա գործիքները կրթության մեջ և շահագրգռված էլ չեն դա սովորելու: Պատասխանելով ուսումնասիրության հիմնական հարցին՝ որքանո՞վ են տեխնոլոգիաները կիրառվում հանրակրթության մեջ և նպաստում կրթության որակի բարձրացմանը, պետք է փաստել, որ SՀS-ն կիրառվում է հազվադեպ, այն էլ հիմնականում պարտադրված ուսումնական պլանով, և դա չի նպաստում կրթության որակի բարձրացմանը:

Օգտագործված գրականու թյ ան ցանկ.

1. <https://cyberleninka.ru/article/n/ispolzovanie-informatsionno-kommunikatsionnyh-tehnologiy-na-urokah-v-nachalnoy-shkole#:~:text=%D0%98%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20%D0%98%D0%9A%D0%A2%20%D0%BD%D0%B0%20%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%85%20%D0%B2,%D1%81%20%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%89%D1%8C%D1%8E%20%D1%81%D0%BE%D0%B2%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8B%D1%85%20%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8%D1%85%20%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B2.>
2. <https://nsportal.ru/nachalnaya-shkola/materialy-mo/2017/02/11/primenenie-informatsionnyh-tehnologiy-v-uchebnom-protsesse>
3. https://aspu.am/hy/content/teghekatvakan_tekhnologianery_tarrakan_dprocum_nor_dzernark_usucichneri_ev_tsnoghneri_hamar/#sthash.XC30Lx00.dpbs
4. <https://elearning.armedu.am/course/view.php?id=3109>
5. <https://elearning.armedu.am/course/info.php?id=2835&lang=en>
6. <https://old-lib.armedu.am/resource/659>
7. <http://shsu.am/media/journal/2015n1b/22.pdf>
8. <http://www.osf.am/wp-content/uploads/2017/11/%D5%8F%D5%80%D5%8F-%D5%AF%D5%AB%D6%80%D5%A1%D5%BC%D5%B8%D6%82%D5%A9%D5%B5%D5%B8%D6%82%D5%B6%D5%A8-%D5%80%D5%A1%D5%B5%D5%A1%D5%BD%D5%BF%D5%A1%D5%B6%D5%AB-%D5%A4%D5%BA%D6%80%D5%B8%D6%81%D5%B6%D5%A5%D6%80%D5%B8%D6%82%D5%B4-%D5%B0%D5%A1%D5%B4%D5%A1%D5%BC%D5%B8%D5%BF%D5%A1%D5%A3%D5%AB%D6%80.pdf>
9. <https://ecm-zink.ru/hy/logicheskie-kategorii-kompetencii-v-sfere-ikt-informacionno-kommunikacionnye.html>
10. <https://www.imdproc.am/info/usucichnerin/thtn-usumnakan-gorcyntacum>
11. <https://old-lib.armedu.am/resource/5101>
12. <https://lib.armedu.am/files/resource/files/2022-06-27/a02dd7f29ca161f255042619e3469101.pdf>